

Sak:
Fokusområde – Strøm og rasjoneringsplaner

Vår dato:
30.04.2025

Vår ref.:

Til:

Saksbehandler
Simen Dølgaard

Fokusområde – Strøm og rasjoneringsplaner

Bakgrunn for arbeidet

Strøm er en grunnleggende forutsetning for samfunnet, og for vår evne til å kunne motstå uønskede hendelser. Strømsystemet vårt har sårbarheter og svakheter. De siste årene er det erfart sårbarhet ved tidligere system for kraftrasjonering, og ny forskrift for håndtering av energiknapphet og kraftrasjoneringⁱ tredder i kraft 1. januar 2024. Denne tilpasser norsk kraftrasjonering til faktisk styrbarhet, og fjerner sonevis roterende utkobling til fordel for kvoterasjonering. Rasjonering vil i mye større grad tilpasses kundens samfunnsrolle.

Det fremstår som at forskriften ikke er operasjonalisert. Statsforvalteren har fått flere henvendelser som indikerer at forskrift og veilederⁱⁱ har blitt misforstått. For å sikre at vi har rasjoneringsplaner tilgjengelig, har Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, Vestfold og Telemark og Innlandet, sammen med kraftsektorens distriktssjefer (KDS) på Østlandet gått sammen om å lage «Østlandsmodellen» for utforming av kraftrasjoneringsplaner.

Mål med arbeidet

- Sikre korrekte rasjoneringsplaner ved en mangel- eller feilsituasjon i strømsystemet.
- Sikre planverk og nødvendig kunnskap om konsekvenser av en mangel- eller feilsituasjon for å håndtere konsekvensene av dette.
- Berede grunnen for prioritering av strøm i hendelser i øvre delen av krisespekteret, for eksempel sabotasje og andre villedte handlinger

Oppfølging i fokusområdet – «Østlandsmodellen»

«Østlandsmodellen» legger rammene for samarbeidet om å utarbeide rasjoneringsplaner hos nettselskapene basert på veileder fra NVE. I veilederen har aktørene følgende roller:

- Nettselskap - ansvarlige for å utarbeide og opprettholde rasjoneringsplaner for konsesjonsområde
- KDS – bidrar i utarbeidelsen av rasjoneringsplaner og koordinerer mellom nettselskap og Statsforvalter
- Kommuner – støtte nettselskapene og bidrar inn i utarbeidelse av rasjoneringsplaner
- Statsforvalter – bidrar i utarbeidelse av rasjoneringsplaner og innhenter informasjon

Både Statsforvalter og kommuner ikke underlagt forskriften. Deltagelse er forventet ut fra våre generelle samfunnsrolle og beredskapsansvar, og det er gitt oppdrag i årets tildelingsbrev til Statsforvalteren i å samordne og støtte dette arbeidet.

For å redusere arbeidsmengde, omfang av kartlegging og lik behandling mellom kommuner og nettselskap, legger «Østlandsmodellen» en felles mal til grunn for sjekk av rasjoneringslister etter kategorier. Malen sorterer store kundelister inn i kategorier og geografisk tilhørighet, og tillater å

søke etter konkrete kunder eller kategorier. Feilsøkingen krever at man kontrollerer kategorier, men også søker etter kunder som man mistenker er feilplassert. Nærmere veiledning vil bli gitt basert på erfaringer fra pilot-testing som gjennomføres første kvartal 2025.

For å være forberedt på arbeidet er det lurt å kartlegge aktører med kritisk infrastruktur og/eller -samfunnsfunksjoner gjennom eksisterende avtaler og analyser der har. Merk at større kunder og noen samfunnsområder vil håndteres nasjonalt, sånn som veiinfrastruktur, jernbane og større produksjonsanlegg. Se NVEs veilederⁱⁱⁱ for mer om dette. Samtidig vil en rekke regionale aktører måtte håndteres i hver enkelt kommune, slik som sykehus, fengsel, institusjoner og politistasjoner.

Konsekvenser av energiknapphet og kraftrasjonering

Gjennom arbeidet med nettselskapets kraftrasjoneringsplaner, vil vi tilegne oss kunnskap og forståelse om hvordan en rasjoneringssituasjon vil påvirke samfunnet vårt. Vi må bruke dette til å vurdere hvordan vi, både som samfunnsaktør og som leverandør av KIKS-funksjoner, vil påvirkes av en slik situasjon, og tilpasse planverk og analyser med bakgrunn i dette. Det er naturlig at dette følges opp i helhetlig ROS når denne skal revideres, men i mellomtiden bør kunnskapsgrunnlaget og de «lavt-hengende fruktene» høstes.

Kommunens oppgaver

1. Bistå kraftselskapene med å kvalitetssikre lister over virksomheter som skal unntas rasjonering
 - Gå gjennom eksisterende kunnskapskilder for å kartlegge aktører i egen kommune dere som er viktig å få avklart (H-ROS, vurderinger/analyser lokalt/regionalt, avtaler kommunen har med aktører om tjenester etc.)
 - Lage en oversikt over, og prioritere, kommunale objekter etter verdi
 - Kartlegge hvilke virksomheter og andre objekter som ligger i kommunen og som kan ha betydning for nasjonale, regionale eller kommunale kritiske samfunnsfunksjoner. Hensikten er å bistå overordnede og sideordnede virksomheter i deres prioriteringsarbeid
 - Når nettselskapet tar kontakt, bidra med lokalkunnskap for å sikre at riktige aktører er i riktig kategori. Ved funn av aktører som dere mener er feilførte, være med å få disse avklart (enten direkte med nettselskapet, eller via KDS og SF)
2. Tilpasse planverk for å være forberedt på en situasjon med rasjonering av elektrisk energi. Dette må sees i sammenheng med kontinuitetsplanlegging og oppdatering av helhetlig ROS.
 - konsekvenser dette får for kommunens drift av kritisk infrastruktur og -samfunnsfunksjoner
 - konsekvenser hendelsen får for kommunens innbyggere og bedrifter, og hvordan vil kommunens samfunnsansvar og beredskapsplikt påvirkes av dette

ⁱ [Forskrift om håndtering av energiknapphet og kraftrasjonering - Lovdata](#)

ⁱⁱ [Forskrift om håndtering av energiknapphet og kraftrasjonering](#)

ⁱⁱⁱ [Forskrift om håndtering av energiknapphet og kraftrasjonering: NVEs rasjoneringsplan for store sluttbrukere](#)